

This project is funded by the European Union
Ovaj projekat finansira Evropska unija

RASPODJELA MOĆI U BiH MEDIJIMA

2018. godina

Uvodne napomene

U okviru projekta „Mapiranje ljudskih prava u medijima promatrajući položaj građana, ranjivih slojeva društva i medijske zajednice“ planirano je da se svake godine sprovede po jedno istraživanje među novinarima u Bosni i Hercegovini s ciljem utvrđivanja njihovog položaja u medijima.

U 2018. godini smo anketirali 204 novinara. Pošto se radi o vrlo specifičnoj populaciji, odlučili smo se na online anketu, jer na taj način smo sačuvali njihovu anonimnost, učinili smo im upitnik lakše dostupnim i dali mogućnost da na njega odgovaraju onda kada im obaveze to dozvoljavaju i nezavisno od mjesta gdje se nalaze.

Istraživanje je sprovedeno u periodu od novembra 2018. do januara 2019. godine na uzorku od 204 novinara u Bosni i Hercegovini. Upitnik je poslat na e-maile više od 500 novinara u kojem smo objasnili ciljeve istraživanja, način popunjavanja ankete i link na kojem se nalazila online anketa.

Tabela 1. Pol ispitanika

	N	%
Muškarac	84	41,2
Žena	109	53,4
Odbija	11	5,6
Total	204	100,0

Kao što smo ranije kazali na upitnik je odgovorilo 204 ispitanika i to od toga 84 (41,2%) muškarca i 109 (53,4%) žena, dok je 11 (5,6%) ispitanika odbilo dati odgovor.

Tabela 2. Starost ispitanika

	N	%
18-30	60	29,4
31-40	63	30,9
41-50	37	18,1
51 +	31	15,1
Odbija	13	6,5
Total	204	100,0

U okviru uzorka najviše je ispitanika starosti od 31 do 40 godina 63 (30,9%), potom onih starosti od 18 do 30 godina 60 (29,3%). Slijede novinari starosti od 41 do 50 godina 37 (18,1%) i stariji od 51 godine 31 (15,1%). Na ovo pitanje nije odgovorilo 13 ispitanika ili 6,5%.

Tabela 3. Obrazovanje ispitanika

	N	%
Odbija	4	1,7
Srednja škola 3. stepen	2	,8
Srednja škola 4. stepen	30	12,4
Viša škola	22	9,1
Visoka škola	141	58,3
Magisterij/ doktorat	43	17,8
Total	242	100,0

Među ispitanicima je najviše onih sa završenim fakultetom 141 (58,3%), dok njih 43 (17,8%) ima završen magisterij ili doktorat. Višu školu imaju 22 (9,1%) ispitanika, a srednju školu 32 (13,2%). Na ovo pitanje nije odgovorilo 1,7% novinara koji su učestvovali u istraživanju.

Tabela 4. S obzirom na vlasničku strukturu medija, ispitanici rade u:

	N	%
Inostranom dopisništvu	7	3,4
Javnom servisu	44	21,6
Lokalnom mediju u vlasništvu lokalne zajednice	21	10,3

Privatnom mediju	93	45,6
Nešto drugo	37	18,1
Odbija	2	1,0
Total	204	100,0

Najveći broj ispitanika dolazi iz privatnih medija 93 (45,6%), a slijede javni servis 44 (21,6%), lokalni mediji u vlasništvu lokalne zajednice 21 (10,6%). Upitnik je popunilo i 7 (3,4%) novinara iz inostranih dopisništava, dok je njih 37 (18,1%) dalo odgovor „nešto drugo“.

Tabela 5. Kada je u pitanju vrsta medija, ispitanici rade u sljedećim medijima:

	N	%
Nešto drugo	40	19,6
Odbija	0	0,0
Časopisi	10	4,9
Dnevne novine u javnom vlasništvu	0	0,0
Dnevne novine u privatnom vlasništvu	15	7,4
Portal u privatnom vlasništvu	52	25,5
Portal javni servis	4	2,0
Privatna radio stanica	7	3,4
Privatna televizija	13	6,4
Radio javni servis	25	12,3
Televizija javni servis	35	17,2
Total	204	100,0

Od ukupnog broja ispitanika njih 60 radi u javnim servisima, 35 (17,2%) na televiziji i 25 (12,3%) na radiju. U printanim medijima radi 25 (12,3%) ispitanika, dok 56 (27,5%) radi na nekom od portala. Na privatnoj televiziji radi 13 ispitanika (6,4%), a na privatnom radiju 7 (3,4%).

Tabela 6. Broj radnih sati ispitanika, u toku sedmice

	N	%
Manje od 20 sati	59	28,9
Od 21 do 39 sati	14	6,9
40 sati	74	36,3
Od 41 do 50 sati	39	19,1
51 i više	16	7,8
Odbija	2	1,0
Total	204	100,0

Najveći broj novinara, njih 74 (36,3%) radi 40 sati sedmično, dok njih 39 ili 19,1% radi između 41 i 50 sati. Više od 50 sati sedmično radi njih 16 (7,8%), dok 14 (6,9%) ispitanika radi između 21 i 39 sati. Manje od 20 sati sedmično radi 59 ili 28,9% novinara koji su učestvovali u istraživanju.

Tabela 7. Radni status ispitanika, u medijima u kojima rade

	N	%
Honorarni saradnik	37	18,1
Pripravnik	1	0,5

Volonter	14	6,9
Stalno zaposlen	122	59,8
Nešto drugo	29	14,2
Odbija	1	0,5
Total	204	100,0

Skoro dvije trećine ispitanika 122 (59,8%) je stalno zaposleno, dok njih 37 (18,1%) ima status honorarnog saradnika. Interesantno je da je 29 novinara (14,2%) na ovo pitanje dalo odgovor „nešto drugo“.

Tabela 8. Ukupna mjesečna primanja ispitanika u KM

	N	%
Do 500 KM	11	5,4
Od 501 do 1000 KM	56	27,5
Od 1001 KM do 1500 KM	41	20,1
1501 KM i više	17	8,3
Odbija	79	38,7
Total	204	100,0

Kada se govori o primanjima novinara možemo reći da se njihove zarade najčešće kreću između 501 KM i 1000 KM 27,5% i 1000 KM i 1500 KM (20,1%). Mjesečna primanja do 500 KM ima 5,4% novinara, a preko 1500 KM njih 8,3%. Više od trećine ispitanika (38,7%) nije htjelo da odgovori na ovo pitanje.

Tabela 9. Redovnost plate ispitanika

	N	%
Da, plata je redovna	161	78,9
Ne, kasni do mjesec dana	10	4,9
Ne, kasni do 3 mjeseca	5	2,4
Ne, kasni do 6 mjeseci	3	1,5
Ne kasni više od 6 mjeseci	1	0,8
Ne znam	5	2,7
Odbija	19	8,8
Total	204	100,0

Kod najvećeg broja novinara (78,9%) plate su redovne, dok je kašnjenje plata do jednog mjeseca nalazimo kod 4,9% ispitanika, a do tri mjeseca kod 2,4%.

Tabela 10. Na pitanje da li im se redovno uplaćuje zdravstveno osiguranje, odgovorili su sljedeće:

	N	%
Da	123	60,3
Ne	41	21,1
Ne znam	15	7,4

Odbija	25	11,3
Total	204	100,0

Manje od dvije trećine ispitanika (60,3%) je kazalo da im se redovno uplaćuje zdravstveno osiguranje, dok svakom petom novinaru (21,1%) to nije slučaj. Na ovo pitanje nije odgovorilo 18,7% ispitanika.

Tabela 11. Na pitanje da li im se redovno uplaćuje radni staž, odgovorili su na sljedeći način:

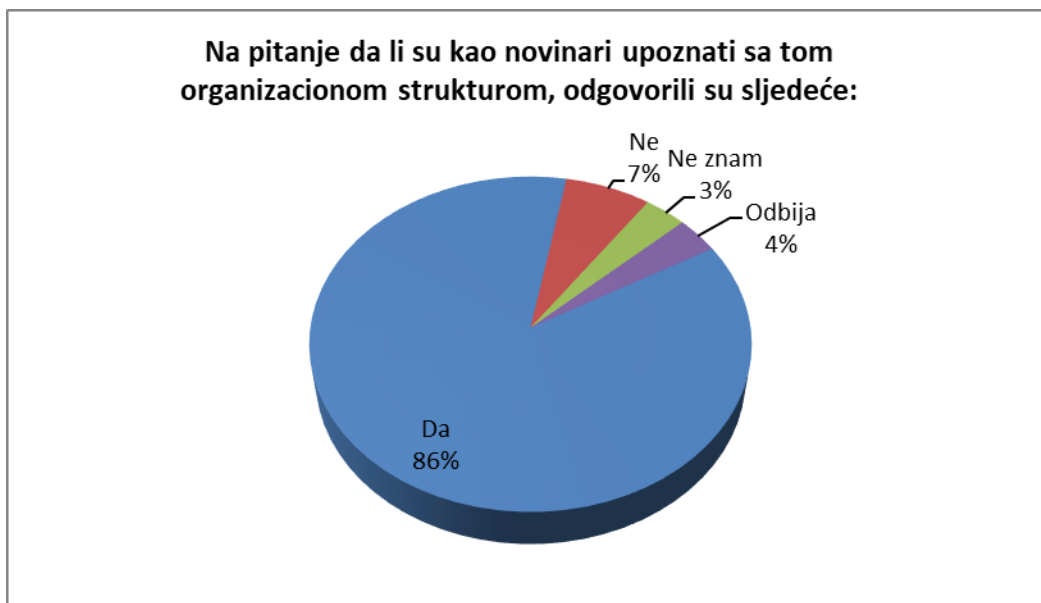
	N	%
Da	108	52,9
Ne	47	23,0
Ne znam	19	9,3
Odbija	30	14,9
Total	204	100,0

Radni staž se redovno uplaćuje za 52,9% ispitanika, za razliku od 23% ispitanika koji tvrde da se ova obaveza ne ispunjava redovno. Na ovo pitanje je 9,3% ispitanika odgovorilo sa „ne znam“, a 14,9% je odbilo da odgovori.

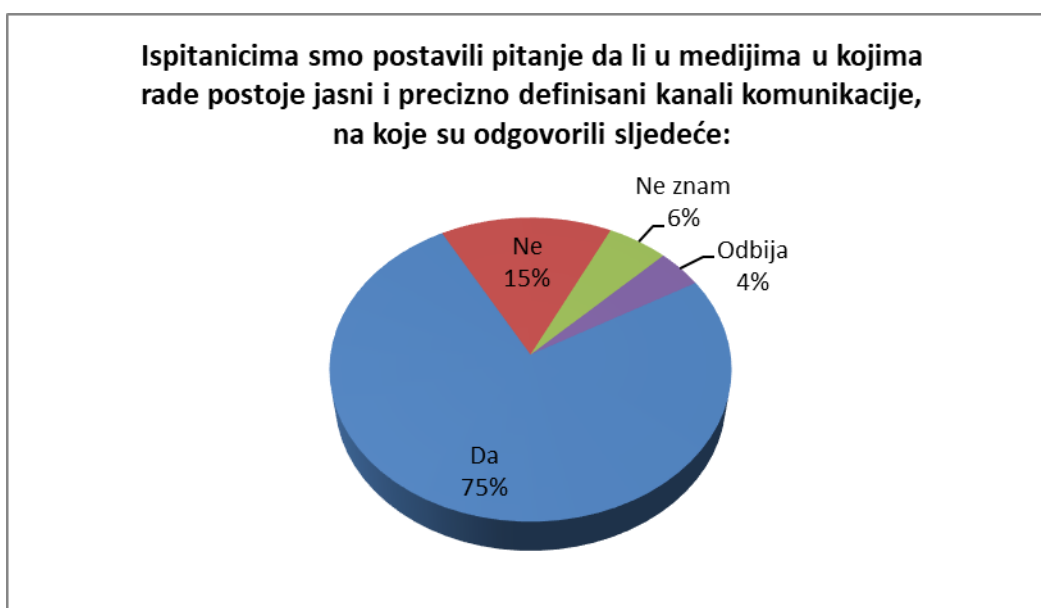
Grafikon 1.

Najveći broj novinara (81%) tvrdi da postoji jasna i precizna organizaciona struktura u mediju u kojem rade, svaki četvrti novinar (13%) nije upoznat sa postojanjem tako precizne i jasne organizacione strukture.

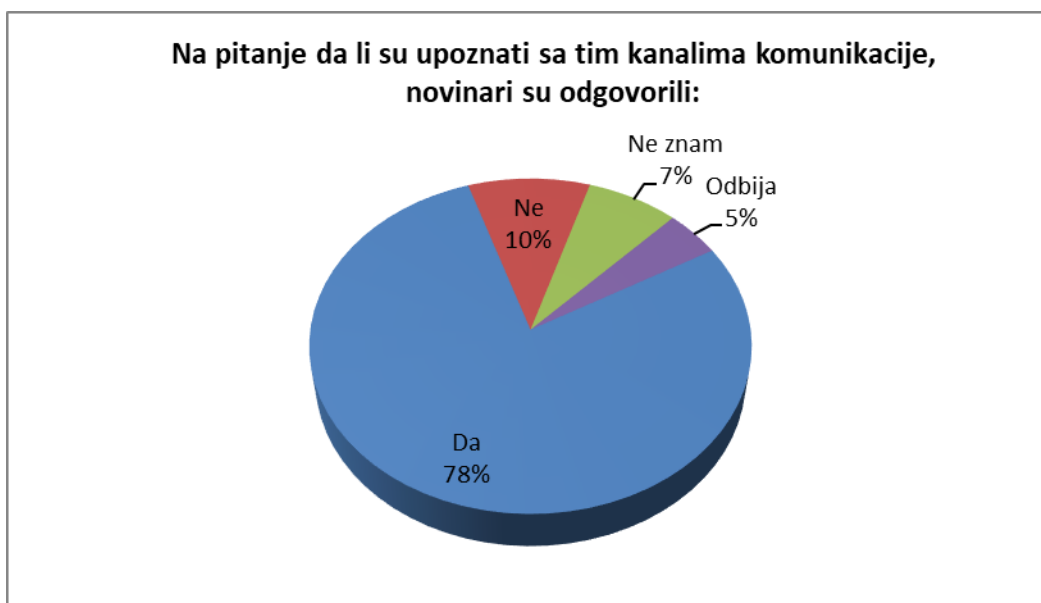
Grafikon 2.

Iako 81% novinara tvrdi da u mediju u kojem rade ne postoji jasna i precizna organizaciona struktura, njih 86% kaže da je upoznat sa tom strukturom, dok 7% tvrdi da nije upoznat.

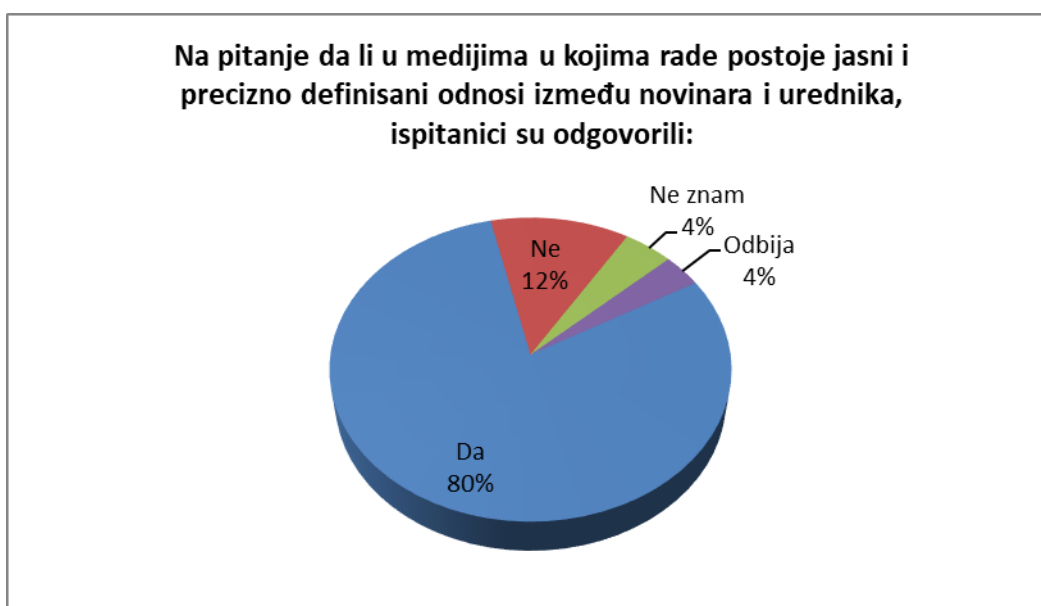
Grafikon 3.

Tri četvrtine novinara (75%) tvrdi da u medijima u kojima rade postoje jasni i precizni kanali komunikacije, dok 15% je mišljenja da tako nešto ne postoji.

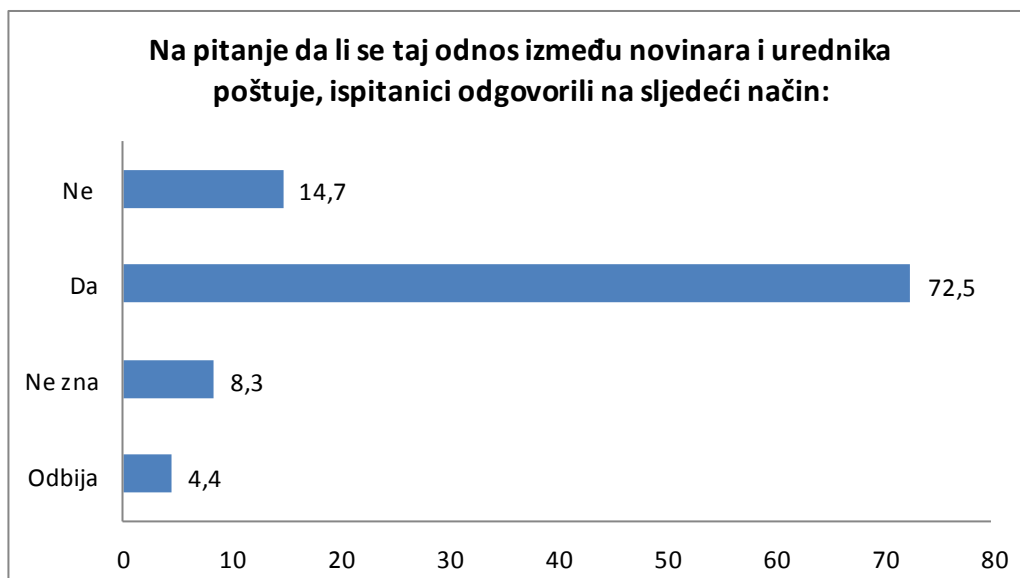
Grafikon 4.

Iako dvije trećine novinara (75%) tvrdi da u mediju u kojem rade postoje jasni i precizni kanali komunikacije, njih 78% kaže da su upoznati sa njima, dok njih 10% ne zna ništa o tome. Na ovo pitanje nije odgovorilo 12% novinara koji su učestvovali u anketi.

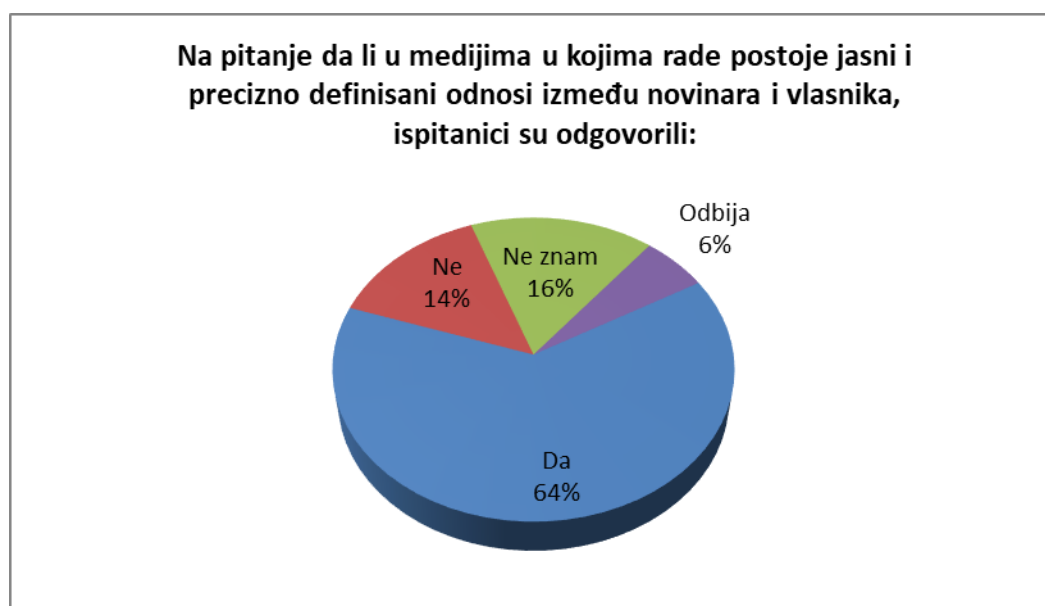
Grafikon 5.

Najveći broja ispitanika, njih 80%, tvrdi da u mediju u kojem rade postoji jasan i precizno definisan odnos između novinara i urednika, dok 12% novinara kaže da tako nešto ne postoji u njihovim medijskim kućam.

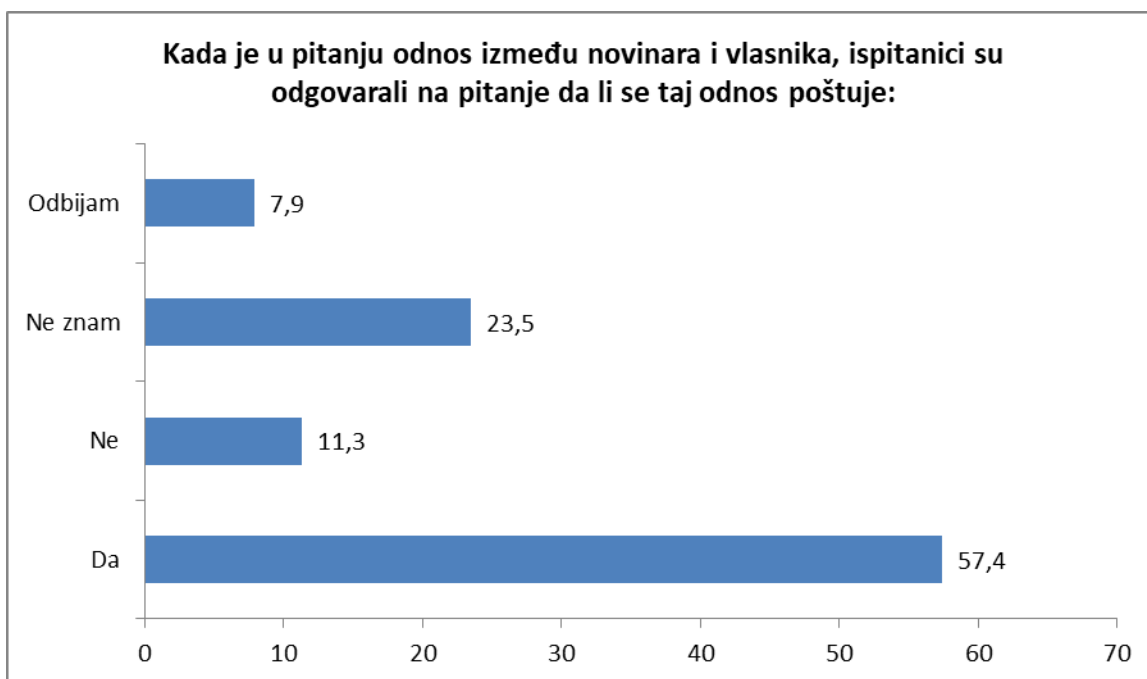
Grafikon 6.

Jasan i precizano definisan odnos između novinara i urednika se uvijek poštuje kod 72,9% novinara, dok se kod 14,7% novinara ne poštuje.

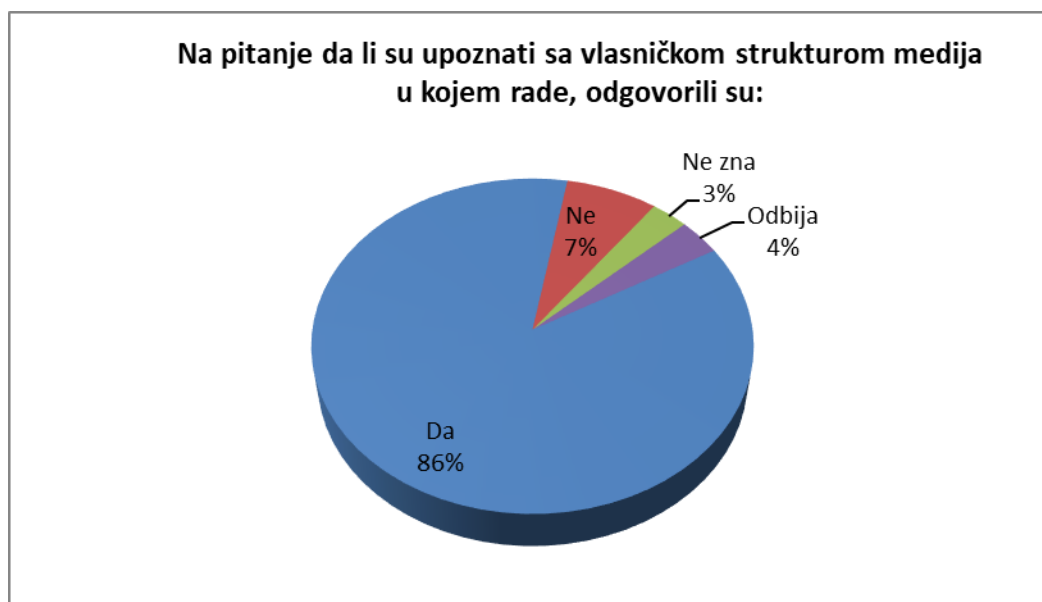
Grafikon 7.

Dvije trećine ispitanika, njih 64%, tvrdi da u mediju u kojem rade postoji jasan i precizno definisan odnos između novinara i vlasnika, dok 14% novinara kaže da tako nešto ne postoji u njihovim medijskim kućama.

Grafikon 8.

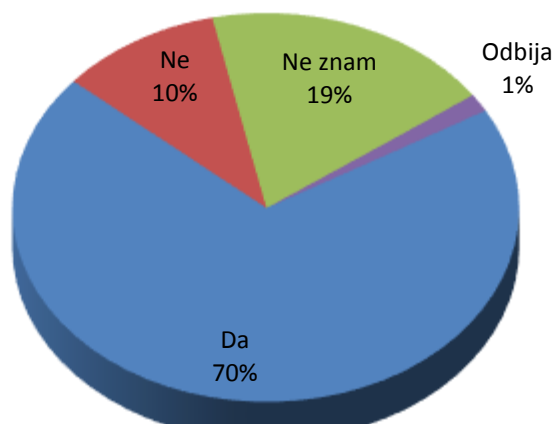
Jasan i precizano definisan odnos između novinara i vlasnika medija se uvijek poštuje kod 57,4% novinara, dok se ne poštuje kod 11,3%.

Grafikon 9.

Sa vlasničkom strukturom medija u kojem rade upoznato je 86% novinara, 7% nije, dok 7% nije željelo da odgovori na ovo pitanje.

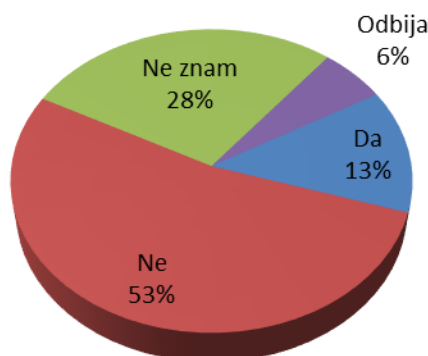
Novinari su na pitanje da li je javnost upoznata sa vlasničkom struk medija u kojima rade, odgovorili sljedeće:

Grafikon 10.

Više od dvije trećine novinara (70%) smatra je javnost upoznata sa vlasničkom strukturom domaćih medija, dok 10% misli da nije. Interesantno je da svaki peti novinar na ovo pitanje odgovra „ne znam“.

Na pitanje da li u medijima u kojima rade postoje propisani parametri kao preduslovi za napredak u karijeri, dobili smo sljedeće odgovore:

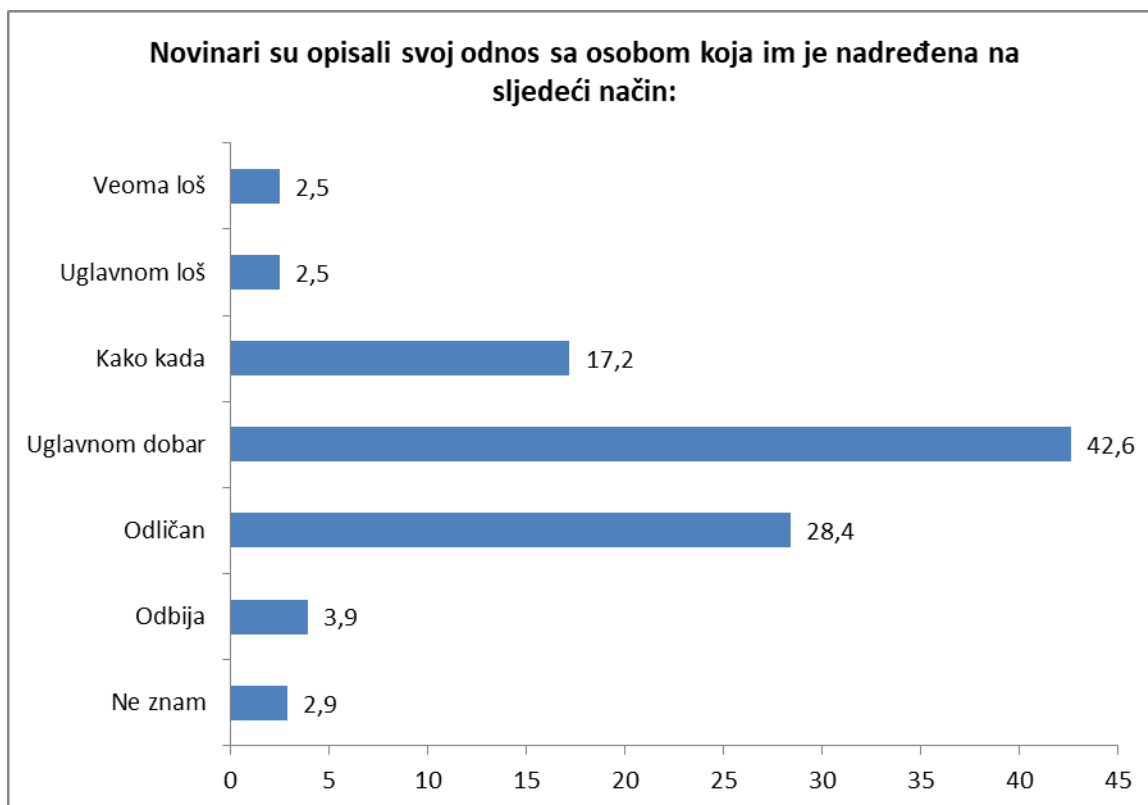

Grafikon 11.

Da u mediju u kojem rade postoje propisani parametri kao preduslov za napredak u karijeri tvrdi svaki peti novinar (13%), dok njih polovina (53%) tvrdi da takavi parametri ne postoje. Na ovo pitanje je 28% novinara odgovorilo „ne znam“, a 6% je odbilo da odgovori.

Kada se govori o faktorima koji su važni za napredovanje novinara u karijeri veoma je mali broj kriterijuma koji su formalni tj. jasni i precizni i to su: godine starosti, stepen obrazovanja i stručno

usavršavanje, mada prema riječima samih novinara ni to nije garant za napredovanje u poslu. Novinari vrlo često navode da je profesionalnost, odgovornost, inicijativa i kvalitet rada važan preduslov za napredovanje u karijeri, ali i to su kriterijumi koji u velikoj mjeri zavise od subjektivne procjena menadžmenta. Pored ovih kriterijuma novinari često spominju partijsku pripadnost, etničku pripadnost i nepotizam kao važne kriterijume u profesionalnom napredovanju.

Grafikon 12.

Svoj odnos sa nadređenima 28,4% opisuje kao odličan, 42,6% kao uglavnom dobar, a 17,2% kaže da on varira između dobrog i lošeg. Loš odnos sa nadređenima ima 2,5% novinara, a veoma loš 2,5% ispitanika.